~රත්නපුර මහා නගර සභාවේ ඉතිහාසය~

ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ දී පවා රත්නපුර නගරය ජනාවාසව පැවති බවට සලකන අතර සපරපුර, සපරගම්, සපරග්‍රාම යන නම්වලින්ද අතීතයේදී හඳුන්වනු ලැබීය. කොළඹ සිට කිලෝමීටර් 101 ක් දුරින් රත්නපුර නගරය ස්ථානගතව ඇත. රත්නපුර මධ්‍යම කඳුකරයේ නිරිත දිග කඳු බෑවුම් අතර ද්‍රෝනියක පිහිටා ඇත.

මහා නගර සභා බල ප්‍රදේශය උතුරු අක්ෂාංශ 6 – 41 හා 6 – 42 අතර ද, නැගෙනහිර දේශාංශ 80 – 23 හා 80 – 24 අතරද පිහිටා ඇත. මෙම බල ප්‍රදේශයේ විශාලත්වය වගර් කිලෝමීටර් 22.18 කි. නගරයේ මුළු බිම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 2218.4 කි. සීඝ්‍ර බෑවුම් සහිත කඳු ප්‍රදේශ, ගංගා නිම්න, පහත් බිම් හා තැනිතලා ලක්ෂණවලින් යුක්තය. කළු ගඟ හා වේ ගඟ නගරය මධ්‍යයෙන් ගලා බසී. මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 13% ක ප්‍රදේශයක් පමණ ගංවතුරට යටවේ.

බල ප්‍රදේශයේ වාෂර්ික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 29.44 කි. උපරිම උෂ්ණත්වය මාතර්ු මාසයේද, අවම උෂ්ණත්වය ජනවාරි මාසයේද වාථර්ාවේ. සාමාන්‍ය වාෂර්ික වෂර්ාපතනය මිලිමීටර් 3000 සිට 4000 දක්වා වේ. වෂර්යේ වැඩිම වෂර්ාපතනය මැයි මස සිට ජූනි මස දක්වා නිරිත දිග මෝසම් ද සැප්තැම්බර්, ඔක්තොම්බර් අන්තර් මෝසම් කාලයද වේ.

මුළු ජනගහනය 53426 කි. මුළු දේපළ ප්‍රමාණය 21,000 ට ආසන්නවේ. වතර්මානයේදී දෛනිකව වෙනත් ප්‍රදේශවල සිට විවිධ කාය්‍යර්යන් සඳහා රත්නපුර නගරයට ලක්ෂයක පමණ ජනතාවක් පැමිණෙන බව කරන ලද සමීක්ෂණ වාතර්ා සඳහන් කරයි.

රත්නපුර නගර පාලනයේ ඉතිහාසය අනුව

වෂර් 1817 සිට 1833 දක්වා රත්නපුර කොලෙක්ටර් වරයෙකු යටතේ පාලනය පැවතුනි.

1877.03.11 වැනි දින රත්නපුර ලෝකල් බෝඩ් පිහිටුවීම සිදුවිය. එවකට සබරගමුව පළාතේ ආණ්ඩුවේ ඒජන්ත වශයෙන් කටයුතු කළ එච්.වේස් මැතිතුමා 1887.05.21 දින නිල බලයෙන් පත්විය.

වෂර් 1895 සිට 1920 දක්වා ආණ්ඩුවේ ඒජන්තවරු15 දෙනෙකු රත්නපුර ලෝකල් බෝඩ්හි සභාපතිවරු වශයෙන් කටයුතු කර ඇත.

ලෝකල් ගවමර්න්ට් යන්න පළාත් ආණ්ඩු සභාව (U.D.C) යනුවෙන් හඳුන්වන්නට විය. රත්නපුර පළාත් ආණ්ඩු සභාව 1922.01.01 දින සිට ක්‍රියාත්මක විය. එහි සභිකයන් සංඛ්‍යාව 05 කි.

වෂර් 1938 දක්වා පළාත් ආණ්ඩු සභාවේ 10 දෙනෙක් සිට ඇත.

පිහිටුවන ලද මුල්ම ඡන්ද කොට්ඨාශ නම්,

01. කඩවීදිය කොට්ඨාශය

02. ගොඩිගමුව කොට්ඨාශය

03. වෙරළුප කොට්ඨාශය

04. මුද්දුව කොට්ඨාශය

05. මුවගම කොට්ඨාශය යනුවෙනි.

මෙම පළාත් ආණ්ඩු සභාව තුළ නගර සීමාවේ පදිංචි සියළු දෙනා කම්කරු සේවයේ යෙදීම හෝ ඒ වෙනුවට රුපියල් 02 ක ගාස්තුවක් ගෙවීම හෝ යනුවෙන් නියෝග කර තිබුණි. වෂර් 1927දී ඇඟ බද්ද අහෝසි කරන ලදී.

රත්නපුර මහා නගර සභාව 1940.01.01 දින සිට ක්‍රියාත්මක විය.

1940.01.24 ඒ.සී.ආටිගල මහතා ප්‍රථම නගර සභා සභාපති විය.

වෂර් 1940 සිට 1966 දක්වා නගර සභාවේ සභාපතිවරු 12 දෙනෙකු සිට ඇත.

සිංහලෙන් සභා කටයුතු ඇරඹීම.

1960 දශකය මුලදී වී.එච්.අබේරත්න මහතාගේ පාලන සමය තුළ රත්නපුර නගර සභාවේ සභා කටයුතු සිංහලෙන් කිරීම ඇරඹී ඇත. ඒ වන තෙක් සභා කටයුතු කරගෙන ගොස් ඇත්තේ ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙනි. නගරයේ දරුවන්ට නොමිලේ පාසල් පොත් ලබාදීමක්ද මේ කාලයේ සිදුවී ඇත. රජයෙන් පාසල් පොත් නොමිලේ ඇරඹෙන තෙක් මෙය පවත්වාගෙන ගොස් ඇත.

1967.10.07 දින අංක 14, 769/2 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් නිවේදනයෙන් ඡන්ද කොට්ඨාශ 15 ක් නම් කරන ලද අතර 1967.06.26 දින රත්නපුර නගර සභාව මහා නගර සභාවක් බවට පත්කරන ලදී.

රත්නපුර මහා නගර සභාවේ ඡන්ද කොට්ඨාශ 15

01. හිදැල්ලන	06. කොස්පැලවින්න	11. වෙරළුප
02. පොම්පකැලය	07. ගොඩිගමුව	12. අංගම්මන
03. තිරිවනාකැටිය	08. බටුගෙදර	13. වරකතොට
04. බසාර්	09. කොටුව	14. පුලුහුපිටිය
05. දේවාලයගාව	10. මුවගම	15. මුද්දුව

රත්නපුර මහා නගර සභාවක් බවට පත්වීමෙන් පසුව එහි ප්‍රථම නගරාධිපති ලෙස

1968.04.07	**ආර්.ඒ.තිලකරත්න මහතා පත්විය.**

පසුව නගරාධිපතිවරුන් ලෙස පිළිවෙලින් පහත නම් සඳහන් මහත්වරුන් පත්විය.

1970.04.08	**උපාලි රාජපක්ෂ මහතා**
1979.05.19	**ඇම්.ඒ.ගුණතිලක මහතා**
1983.05.24	**වික්ටර් කපිල් වික්‍රමනාත් අබේරත්න මහතා**
1990.01.31	**භාතිය ආනන්ද රාජපක්ෂ මහතා**
1991.08.01	**මහින්ද රත්නතිලක මහතා**
1994.08.25	**සනත් කීතරී අබේරත්න මහතා**
1997.04.17	**අසෝක ජයවධර්න මහතා**
1999.06.14	**ජ.මු.චන්ද්‍රදාස ජයසිංහ මහතා**
2002.07.09	**ඩබ්.ඒ.නිමල් දයාවංශ මහතා**
2006.04.19	**ජ.මු.චන්ද්‍රදාස ජයසිංහ මහතා**
2011.10.16	**වික්ටර් කපිල් වික්‍රමනාත් අබේරත්න මහතා**
2015.03.09	**ජී.කේ.නිලන්ත රොෂාන් ගොඩහේන මහතා**
2018.03.27	**ඒ.එම්.ටී.එච්.අත්තනායක මහතා**

මීට අමතරව අවස්ථා 06කදී විශේෂ කොමසාරිස්වරුද සිට ඇත.

මුල්වරට සමානුපාතික ඡන්ද ක්‍රමය යටතේ ඡන්දය පැවැත්වීම 1979.05.19 වැනි දින සිදුවිය. මෙම ඡන්ද ක්‍රමයත් සමඟ මෙතෙක් සභික යනුවෙන් හඳුන්වන ලද නියෝජිතයින් මන්ත්‍රී යනුවෙන්ද ඔවුන්ට මාසික දීමනාවක් ගෙවීමද, දුරකථන පහසුකම් ලබාදීමද සිදුවිය.

රත්නපුර මහා නගර සභා සීමාවේ කොට්ඨාශ මට්ටමින් ජනගහන ව්‍යාප්තිය

කොට්ඨාශය	වගර් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර)	ජනගහනය
1. හිඳැල්ලන	280.5	3469
2. කොස්පැලවින්න	415.9	3785
3. වෙරළුප	190.9	3794
4. පොම්පකැලේ	93.5	3563
5. ගොඩිගමුව	136.2	5882
6. අංගම්මන	296.6	3224
7. තිරිවනාකැටිය	167.5	2623
8. බටුගෙදර	153.1	2945
9. වරකාතොට	18.2	2805
10. කඩවීදිය	23.3	2703
11. කොටුව	21.2	2100
12. පුළුහුපිටිය	46.1	1644
13. දේවාලේගාව	102.3	3988
14. මුවගම	138.1	6790
15. මුද්දුව	137.2	4111

(මූලාශ්‍රය ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාතර්මේන්තුව)

පළාත් ආණ්ඩු සභාවේ ප්‍රථම රැස්වීම පවත්වන ලද්දේ දිස්ත්‍රික් උසාවි ශාලාව තුළය. සභාපති වූයේ ඩැන් ඊ.ජයතිලක මහතාය. වේස් අනුස්මරණ ශාලාවේදී මුල් අවස්ථාවේ සභා රැස්වීම පවත්වා ඇත. අද එම ගොඩනැගිල්ල තුල ප්‍රධාන මහජන පුස්තකාලය පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

දැනට රත්නපුර මහා නගර සභා කායර්ාලය පවත්වාගෙන යන ගොඩනැගිල්ල වී.එච්.අබේරත්න මහතාගේ සභාපතීත්වයෙන් යුත් සභාව වෂර් 1957 සැප්තැම්බර් 07 දින මුල්ගල් තබා 1959.11.07 වන දින විවෘත කර ඇත.

රත්නපුර මහා නගර සභාව තුළ මේ වන විට නිළධාරීන් ඇතුළු ස්ථිර සේවකයින් 601 දෙනෙකු සේවය කරති.